

59 לו רובע לסאה שהם יחד שְׂבַעַת קָבִין וּמִחְצָה לְכוּר שהוא שלושים
 60 סאין, או שהוֹתִיר שְׂבַעַת קָבִין וּמִחְצָה לְכוּר, הדין הוא שְׁהִנְיָעוּ. אבל
 61 אם הוֹסִיף ללוקח בשיעור הבית כור יותר מִכָּאן – משיעור של
 62 שבעה קבין ומחצה לכוּר, כּוֹפִין אֶת הַמּוֹכֵר לְמִכּוֹר – שאפילו
 63 שרוצה לקבל את הקרקע שלו חזרה, אף על פי כן אינו מקבל אלא
 64 מעות. והטעם, שכמו שחכמים עשו תקנה לטובת המוכר שיכול
 65 לבקש כסף מהלוקח, כדי שלא יפסיד את הקרקע הקטנה שאינה
 66 ראויה לבלום, וכופין על מידת סדרם, כמו כן תיקנו לטובת הלוקח
 67 שאם אינו רוצה שהמוכר יכנס לתוך הקרקע שלו ויצטרך להשמר
 68 ממנו, שהמוכר יקבל על כרחו תשלום של הקרקע, כיון שאין
 69 המוכר נפסד מזה, וזה נהנה וזה לא חסר הוא. וְאֵת הַלּוֹקֵחַ כּוֹפִין
 70 לִיקָא – כפי ששינוי במשנה שגם בשרוצה להחזיר קרקע, מחויב
 71 להחזיר מעות. ומוזה שכתוב שכופין את המוכר למכור, מוכח שיש
 72 תקנה גם ללוקח.
 73 מתרצת הגמרא: באמת לא יפו חכמים את כחו של לוקח, ואם
 74 המוכר אינו רוצה למכור, אין כופין אותו, וְהָתָם – בברייתא
 75 שכתוב 'כופין את המוכר למכור', מדובר גם כן שהמוכר רצה
 76 לקבל מעות מהלוקח, רק שהמקרה היה כִּגְזוּן דִּהּוּהוּ הקרקע יִקְרָא
 77 מִעֵיקָרָא – בשעת המכר היו קרקעותיו יקרות, וְזֵל הַשְּׂתָא – ועכשיו
 78 הוזלו הקרקעות, והמוכר רוצה שישלם לו הלוקח כפי שהיתה
 79 שוה בשעת המכר, ודבר זה אין בכחו לחייב את הלוקח, דְּאִמְרִינן
 80 ליה למוכר אִי אִיעָא יִהְיֶה (לי) [לית] – אם אתה רוצה שיתן לך
 81 כסף תמורת הקרקע שלך, תב (לי) [לית] כְּזוֹלָא דְּהַשְּׂתָא – הרי אתה
 82 צריך למוכרה לו, כפי שער הוזל ששוה עכשיו, והטעם כיון שכל
 83 מה שחייבו את הלוקח לשלם למוכר, הוא משום הטענה 'זה נהנה
 84 היינו המוכר, וזה הלוקח, לא חסר', אבל כשיש חסרון ללוקח לא
 85 חייבו אותו לתת למוכר מעות, ורק אם המוכר אומר שמוכן לקבל
 86 כפי השער של עכשיו, אז כופין את הלוקח, כיון שאינו נפסד בזה
 87 כלום, ומיפּים את כחו של המוכר.
 88 הגמרא מקשה סתירה לדין זה. מקשה הגמרא: כיצד ניתן לפרש
 89 את הברייתא באופן שהיה יקר בתחילה ואחר כך הוזל, ולומר
 90 שהדין הוא שאין הלוקח משלם למוכר כפי השער של שעת
 91 המכר, דְּהִתְנִיָא בברייתא, כְּשֶׁהוּא נוֹתֵן לוֹ, כלומר, כשהמוכר נותן
 92 ללוקח את חלק הקרקע היתר והיינו יותר משבעה קבין ומחצה
 93 לבית כור, הדין הוא שנותן לו בְּשַׁעַר שְׁלָקָא מִגְזוּן – שהלוקח
 94 משלם לו כפי השער שהיה בשעת המכירה, ומתבאר אם כן
 95 בברייתא זו שלא כדברינו שהלוקח משלם כשער הוזל. מתרצת
 96 הגמרא: הָתָם מדובר באופן הפוך מן הברייתא הקודמת, כִּגְזוּן דִּהּוּהוּ
 97 וְזוֹלָא מִעֵיקָרָא – שבשעת המכר היו קרקעותיו זולות, וְזִקְרָא לָהּ
 98 הַשְּׂתָא – ועכשיו התייקרו הקרקעות, ובזה גם כן אין מחייבים את
 99 הלוקח לקנות כפי שער של עכשיו, כיון שיכול לומר שגם
 100 בתחילה אילו היה זה מחירו לא היה קונה.
 101 שנינו במשנה: שָׂאם שְׂרִיר בְּשִׁדָּה בֵּית תַּשְׁעָה קָבִין וְכוּ', מחזיר לו את
 102 הקרקע.
 103 הגמרא דנה, באופן שקונה יותר מבית כור אחד, אם לכל כור יש
 104 תשעה קבין נפרדים, או שלכל מה שקנה ביחד, יש רק תשעה
 105 קבין: אִמְר רַב הוּנָא, שיעור זה של תַּשְׁעָה קָבִין שְׂאִמְרוּ במשנה,
 106 שאם הוֹסִיף לו תשעה קבין חוזרת הקרקע עצמה, ואינו בדין של
 107 מחילה ולא בדין של יעשה חשבון, נאמר הן במוכר בית כור אחד,
 108 וְאִפְּלוּ אם מכר לו עשרה כור בְּבִקְעָה דְּזוֹלָה גם כן שיעורו רק
 109 תשעה קבין לכל העשרה כור יחד, כיון שאין אדם מוחל שטח כל
 110 כך גדול, ורק עד תשעה קבין לכל השדה מוחל, וכיון שכך בטלה
 111 המחילה, ומאחר שיש כאן שיעור חשוב של שדה שיש למוכר מה
 112 לעשות בו למד נכון את הלוקח לתת לו מעות. וְרַב נִהְיָן חֵלֵק
 113 וְאִמְר שְׁנוֹתֵן שְׂבַעַת קָבִין וּמִחְצָה לְכוּר וְכוּ', ואפילו שמכל
 114 הכורים יחד ישנה תוספת יותר מתשעה קבין, והטעם כיון שלכל
 115 סאה וסאה יש רובע הקב שמוחל, אם כן גם אם יהיו אלף סאים
 116 ואלף רבעים מוחל הלוקח עליהם,

1 פְּחוֹת כָּל שְׂהוּא, יִנְבֵּה המוכר ללוקח ממחיר השדה. ואם נתן לו
 2 יֵתֵר כָּל שְׂהוּא, יִחְזִיר הלוקח את התוספת, כיון שסיכמו שהבית כור
 3 יהיה כמדה בחבל. מדייקת הגמרא: כל זה דווקא בגלל שפירש
 4 'מדה בחבל', הָא סְתָמָא – שלא פירש כלום, משמע שהרי הוא כְּמִי
 5 שאמר הֵן חָסֵר הֵן יֵתֵר דְּמִי, ודינו שאם החסיר או הוסיף לו עד רבע
 6 הקב הגיעו.
 7 דוחה הגמרא: אִמְר סִיפָא ששינוי ואם אִמְר לו המוכר, בית כור
 8 עפר אני מוכר לך הֵן חָסֵר הֵן יֵתֵר, דינו שְׂאִפְּלוּ אם המוכר פִּיחַת
 9 ללוקח רובע לְסָאָה, או שהוֹתִיר רובע לְסָאָה, הִנְיָעוּ ללוקח את
 10 החסרון או את התוספת, ונדייק גם כאן שְׂהוּא סְתָמָא – כשלא פירש
 11 כוונתו, הרי הוא כְּמִי שאמר מִדָּה כְּבָחַל דְּמִי, והיינו שרוצה דווקא
 12 מדה מדויקת, ואם כך יש סתירה בין הדיוקים של הרישא ושל
 13 הסיפא. אִלָּא על כרחך שְׂהוּא – מדייק במשנתנו, לִיבָא לְמַשְׁמַע
 14 מִינָּה – אי אפשר לפשוט את הספק.
 15 הגמרא מביאה ראיה אחרת לפשוט את הספק באומר סתמא 'בית
 16 כור אני מוכר לך': הָא שְׂמַע, ששינוי בברייתא אדם האומר
 17 לחבירו אחד משלשה אופנים אלו, 'בית כור עֶפְר אֲנִי מוֹכֵר לָךְ',
 18 או 'כְּבִית כור עֶפְר אֲנִי מוֹכֵר לָךְ', שכוונתו שמוכר לו שדה
 19 שגודלה קרוב לבית כור ונראה כבית כור, ולא בית כור ממש, או
 20 'בית כור עפר הֵן חָסֵר הֵן יֵתֵר אֲנִי מוֹכֵר לָךְ', הדין בכל האופנים
 21 הללו, שְׂאִפְּלוּ אם פִּיחַת רובע לְסָאָה, או שהוֹתִיר רובע לְסָאָה,
 22 הִנְיָעוּ ללוקח את השדה כפי מה שרצה. אִלָּא סְתָמָא נִמִּי – גם
 23 כשאמר 'בית כור' בלבד ולא פירש עוד, שזהו האופן הרישון
 24 שהובא בברייתא, כִּהֵן חָסֵר הֵן יֵתֵר דְּמִי, שהלוקח מקבל את השדה
 25 כפי מה שהיא.
 26 דוחה הגמרא: אין להוכיח מברייתא זו דְּהָתָם – בברייתא שם,
 27 פְּרוּשֵׁי קָא מְפָרֵשׁ – האופנים האחרונים באים כפירוש לאופן
 28 הראשון, ואין כאן שלשה אופנים כלל. אלא כך מתפרשת
 29 הברייתא, וְזוֹהוּ 'בית כור' שְׂהוּא כְּבִית כור – כיצד יש אופן שהגם
 30 שאומר 'בית כור', דינו יהיה כמי שאומר 'כבית כור' שאומרים
 31 שכוונתו 'קרוב' לבית כור, כִּגְזוּן דְּאִמְר לִיה הֵן חָסֵר הֵן יֵתֵר, והיינו
 32 שאם המשיך לומר הן חסר הן יתר דינו כאילו שכבר מתחילה
 33 אמר כבית כור. והשמייענו התנא שאין חילוק בין האומר 'כבית
 34 כור אני מוכר לך', שכבר בתחילת דבריו שמענו שאינו רוצה בית
 35 כור מדויק, לאומר 'בית כור עפר הן חסר הן יתר', שאף שלא פירש
 36 בתחילת דבריו, מכל מקום הרי פירש בסוף דבריו.
 37 רב אשי מקשה על דחיית הראיה: מִתְקַרְבָּה לָהּ רַב אֲשִׁי, אם כן שאין
 38 כאן שלשה אופנים, אם כן המילים 'אֲנִי מוֹכֵר לָךְ' שנכתבו ברישא
 39 באומר 'בית כור' עפר, וכן המילים 'אֲנִי מוֹכֵר לָךְ' שנכתבו לענין
 40 האומר 'כבית כור', לְמָה לִי, שכיון שאין כאן אלא דין של האומר
 41 בית כור הן חסר הן יתר, היה צריך לכתוב 'בית כור עפר, בבית
 42 כור עפר, הן חסר הן יתר אני מוכר לך', אִלָּא מזה שכתוב שלש
 43 פעמים 'אני מוכר לך', בהכרח שיש כאן שלשה אופנים, וְלֹא שְׂמַע
 44 מִינָּה – האם לא נשמע מזה שסְתָמָא נִמִּי – גם האומר בית כור עפר
 45 סתמא, הרי הוא כְּמִי שאמר הֵן חָסֵר הֵן יֵתֵר דְּמִי, ודינו שער רובע
 46 הקב לסאה הגיעו, כאומר הן חסר הן יתר. אמרת הגמרא: שְׂמַע
 47 מִינָּה – אכן שמענו דין זה מהברייתא, ונפשט הספק.
 48 שנינו במשנה: מִהוּ מִחְזִיר לו מְעוֹת וְכוּ', ולמה אמרו מחזיר לו
 49 מעות, לייפות כחו של מוכר.
 50 הגמרא דנה האם אין שום תקנה לטובת הלוקח, או שיש אופנים
 51 שבהם יפו חכמים את כחו של הלוקח שיוכל להשיב למוכר כסף,
 52 אף שרצונו בקרקע. מדייקת הגמרא: מדברי המשנה משמע שרק
 53 לִיפּוֹת, כּחוּ שֶׁל הַמּוֹכֵר אִמְרִינן שתיקנו למוכר שיוכל לקבל את
 54 שווי הקרקע שהוסיף ללוקח, ואילו לִיפּוֹת את כּחוּ שֶׁל הַלּוֹקֵחַ לא
 55 אִמְרִינן – לא מצאנו שיוכל הלוקח לשלם כסף עבור הקרקע, ולא
 56 להחזיר למוכר את הקרקע, מחמת שאינו מעונין שהמוכר יכנס
 57 לתוך שדה. ומקשה הגמרא מברייתא שכתוב בה שיפו את כוחו
 58 של הלוקח: וְהִתְנִיָא בברייתא, שאם מכר ללוקח בית כור, ופִּיחַת

וְאִי אִיכָא מִלְתָּא וְתִמְרָא – אוֹלָם אִם יוֹדִיָּה אִפִּילוּ מַעַט יוֹתֵר מְרֻבֵּעַ
הֶקֶב לִסְאָה, (דִּתְמוּ) לְתַשְׁעָת קִבְּיָן וּבִצְרִירוֹף כָּל מָדָה שֶׁהוֹסִיף לוֹ יֵצֵא
שִׁנְתָן לוֹ יוֹתֵר מִתַּשְׁעָה קִבְּיָן, כְּגוֹן שִׁמְכֹר לוֹ שְׁנֵי כוֹר שְׂבֹזָה אָף
בִּרְבָּעִים עֲצָמָם יֵשׁ יוֹתֵר מִתַּשְׁעָה קִבְּיָן, הֵדִין הוּא שְׁהָרִי – הֶקֶרֶקֶ
חֲזוּרָת, וְאִין לְמוֹכֵר אִפְשָׁרוֹת לְדִרְוֹשׁ דּוּקָא מַעוֹת, וְהַטַּעַם, שְׂכִינָן
שֵׁישׁ מַעַט שְׁאִין יוֹתֵר מְרֻבֵּעַ לִכְלָל סָאָה, יֵצֵא מִכְלָל מַחִילָה, וּבִטְלָה
הַמְכִּירָה, וְאִין לֹא לְכוּף אֶת הַלּוֹקָח לַתֵּת לוֹ מַעוֹת, כִּיּוֹן שֵׁישׁ לְמוֹכֵר
שִׁיעוֹר שְׂדֵה חֲשׁוֹב.
רַבָּא מִקְשָׁה מִמִּשְׁנֵתִינוּ עַל רַב נַחֲמָן: אִיתִיבִיהּ דְּרָבָא לְרַב נַחֲמָן, שְׁנִינוּ
בְּמִשְׁנָה, שְׁאֵם שִׁיר בְּשִׁדָּה בֵּית תַּשְׁעָת קִבְּיָן, דִּינוּ שִׁמְחוּרִי אֶת
הֶקֶרֶקֶ, וְאִין הַמּוֹכֵר יִכּוֹל לְבַקֵּשׁ מַעוֹת, כִּיּוֹן שֵׁישׁ בְּתוּסַפָּת שִׁיעוֹר
שְׂדֵה חֲשׁוֹב. לֹא דְּוִבִין לִיהּ בּוֹרִיִּים – הָאֵם אִין מְדוֹבֵר גַּם בְּאוֹפֵן
שִׁמְכֹר לוֹ שְׁנֵי כוֹר וְשִׁהְרִי לֵאל תְּכּוֹבוּ וְאֵם שִׁיר בְּבֵית כוֹר תַּשְׁעָה
קִבְּיָן, כִּפִּי שְׂכָתוֹב בְּרִישָׁא שֶׁל מִשְׁנָה, וּמְבֹאֵר שְׁאֵם הִיּוּ תַּשְׁעָה
קִבְּיָן, חוּרָה, וְקִשָּׁה עַל רַב נַחֲמָן שִׁסְבֵּר שְׁאָף אִם הִיּוּ יוֹתֵר מִתַּשְׁעָה
קִבְּיָן, כָּל זֶמֶן שְׁאִין יוֹתֵר מְרֻבֵּעַ לִסְאָה הֵרִיז לוֹ מַחִילָה. מִתַּרְצָת
הַגְּמָרָא: לֹא, דְּוִבִין לִיהּ בּוֹר – הַמִּשְׁנָה מְדַבֵּרֶת בְּאוֹפֵן שִׁמְכֹר לוֹ רֶק
כוֹר אַחַד, וְלִכְּן כְּשִׁישׁ תַּשְׁעָה קִבְּיָן יֵשׁ יוֹתֵר מִשִּׁיעוֹר מַחִילָה, וְיֵשׁ
שִׁיעוֹר שְׂדֵה חֲשׁוֹב וְעַל כֵּן הֶקֶרֶקֶ עֲצָמָה חֲזוּרָת.
הַגְּמָרָא מִקְשָׁה קוּשִׁיא נִסְתַּף מִהִמְשָׁנָה: שְׁנִינוּ בְּמִשְׁנָה, שֶׁהִשְׁעוֹר
שֶׁל חוּרָת הַמִּקְחָ בִּשְׂדֵה וּבִגְיִנָה אֵינָם שׁוּיִם, שִׁשִּׁיעוֹר שְׂדֵה, בְּתַשְׁעָה
קִבְּיָן, וּבִגְיִנָה, לִפִּי דַעַת ת"ק, אֵם מוֹכֵר לוֹ סָאָה הוֹסִיף לוֹ עַד רוֹבַע
הַקֶּב, מוּחָל, וְאֵם הוֹסִיף לוֹ יוֹתֵר מְרֻבֵּעַ עַד חֲצִי קֵי יַעֲשֶׂה חֲשָׁבוֹן,
וְאֵם הוֹסִיף לוֹ חֲצִי קֶב חוּרָה. וּלְפִי דַעַת רַבִּי עֲקִיבָא, אֵם מִכֹּר לוֹ חֲצִי
סָאָה הוֹסִיף לוֹ עַד חֲצִי רוֹבַע הֶקֶב וּשְׁמִינִית קֶב, מוּחָל. וְאֵם הוֹסִיף
לוֹ יוֹתֵר מִשְׁמִינִית הֶקֶב עַד רוֹבַע הֶקֶב, יַעֲשֶׂה חֲשָׁבוֹן, וְאֵם הוֹסִיף לוֹ
רוֹבַע הֶקֶב יַחֲזוֹר הַמִּקְחָ, וְהַמְלִיקוּת שֶׁל רַב הוֹנָא וּרַב נַחֲמָן, שִׁיבִית
גַּם בְּגִינָה, כְּגוֹן אֵם מִכֹּר לוֹ שְׁתֵּי סָאָה וְלֹת"ק, בְּאוֹפֵן שֶׁהוֹסִיף לוֹ
יַחֲד חֲצִי קֶב וְרוֹבַע לִכְלָל סָאָה, וּלְפִי דַעַת רַבִּי הוֹנָא חוּרָה, שִׁמְאָחֵר שִׁישׁ
כִּכֵּר שִׁיעוֹר גִּינָה, אֵינוּ מוּחָל עַל זֶה, וְלִפִּי דַעַת רַב נַחֲמָן אֵינוּ חוּרָה
עַד שִׁידִיָּה יוֹתֵר מַחֲצִי קֶב, מִשּׁוֹם שֶׁכָּל סָאָה גִּידוּת נִפְגַּד, וְצִרִיךְ
שִׁידִיָּה מַעַט יוֹתֵר מְרֻבֵּעַ הֶקֶב לִכְלָל סָאָה כִּדִּי יֵצֵא מִכְלָל מַחִילָה,
וְאֵם נֹאמֵר שִׁיחֲזוֹר הַמִּקְחָ. וּלְפִי רַבִּי עֲקִיבָא, אֵם מִכֹּר לוֹ סָאָה הוֹסִיף
לוֹ רַבַּע, כִּיּוֹן שִׁבְסָךְ הִכָּל יֵשׁ שִׁיעוֹר גִּינָה, לִפִּי רַב הוֹנָא חוּרָה. וּלְפִי
רַב נַחֲמָן אֵינוּ חוּרָה, עַד שִׁידִיָּה מַעַט יוֹתֵר מִשְׁמִינִית קֶב לִכְלָל חֲצִי
סָאָה. מִקְשָׁה הַגְּמָרָא: שְׁנִינוּ בְּמִשְׁנָה וְאֵם הוֹסִיף לוֹ כִּנְגָה בֵּית חֲצִי קֶב,
הֵדִין הוּא שְׁחוּרָה. לֹא דְּוִבִין לִיהּ כְּאֵתָם – הָאֵם אִין מְדוֹבֵר גַּם בְּאוֹפֵן
שִׁמְכֹר לוֹ שְׁתֵּי סָאָה, וְאָף עַל פִּי כֵּן שִׁיעוֹר לֹעֲנִין חוּרָת הַמִּקְחָ, בְּחֲצִי
קֶב, וְקִשָּׁה עַל רַב נַחֲמָן, שֶׁלְּדַבְּרֵיהּ אִף שֵׁישׁ יִתּוֹר יַחַד חֲצִי קֶב, כָּל זֶמֶן
שְׁאִין מַעַט יוֹתֵר מְרֻבֵּעַ קֶב לִכְלָל סָאָה אֵינוּ חוּרָה, מֵאַחֵר שֶׁעַד שִׁיעוֹר
זֶה הוּא מוּחָל, וְכַפִּי שֶׁנִּתְבָּאֵר. מִתַּרְצָת הַגְּמָרָא: לֹא, דְּוִבִין לִיהּ כְּאֵה
– מְדוֹבֵר שִׁמְכֹר לוֹ סָאָה, וְלִכְּן דִּינוּ שִׁבְחֲצִי קֶב חוּרָה הַמִּקְחָ.
הַגְּמָרָא מִמִּשְׁכִּיכָה לְהַקְשׁוֹת מִזְמִשְׁנָה. מִקְשָׁה הַגְּמָרָא: שְׁנִינוּ
בְּמִשְׁנָה וּבְדַבְּרֵי רַבִּי עֲקִיבָא – לִפִּי דְּבַרִּי רַבִּי עֲקִיבָא שִׁיעוֹר הַגִּינָה
שׁוֹנָה, שְׁאֵם הוֹסִיף לוֹ בֵּית רִבְּעָה, דִּינוּ שְׁחוּרָה, כְּאֵי לֹא דְּוִבִין לִיהּ
כְּאֵה – הָאֵם אִין מְדוֹבֵר